

POSOF'TA KUŞ TEPEŚİ EFSANESİ

Şevket Kaan GÜNDOĞDU

Efsaneler, geçmişten günümüze kadar farklı evrelerden geçerek yeni anlamlar yüklenmiş, yeni motiflerle bezenmiş, hayatın her alanında var olan, olağanüstü hikâyelerdir. Halkıyatçı Pertev Naili Boratav, efsane'yi, *"Kendine özgü bir üslûbu, kalıplaşmış, kurallı biçimleri olmayan, düz konuşma dili ile bildirilen bir anlatı türü."* Şeklinde tarif eder.

Posof yöresinde anlatılan ve daha önce hiçbir yerde yayınlanmamış bir efsane şöyledir:

Vaktiyle, Posof ilçe merkezi Duğur'un Eski Rabat mahallesine gelin olmuş güzeller güzeli bir kız varmış. Bu gelinin kocası, evliliklerinden kısa bir süre sonra vatan borcunu ödemek için uzak bir memlekete askere gitmiş. Gelin, kaynanası ve kaynatasıyla beraber yaşıyor ve saygısından dolayı onların yanında hiç konuşmuyormuş.

Gelin, her akşam yemeğinden sonra sofrayı kaldırırken, sofradaki ekmek kırıntılarını avucuna toplayarak ağzına atarmış. Bu davranışı her gün tekrarlaması, kaynatasının dikkatini çekmiş. Kaynata, gelininin bu davranışı sürdürdüğünü görünce üzülerek eşine, "Acaba karnı mı doymuyor da böyle yapıyor?" dermiş.

Kaynatası, gelininin bu davranışını sürdürdüğünü görünce, "Kızım, neden böyle yapıyorsun?" diye sorar fakat gelininden bir cevap alamamış.

Yine bir gün yemek sonrasında, gelin avucuna topladığı ekmek kırıntılarını tam ağzına atarken, kaynatası bileğinden sıkıca tutmuş, gelininin elindeki ekmek kırıntılarını sofraya döktürmüş ve ona, "Bir daha bunları yemeyeceksin?" diye sert bir şekilde uyarmış.

Gelin, bileğini çekip kaynatasının elinden kurtararak, kuş olup şimdilerde *Kırmızıtoprak* olarak

bilinen mevkiinin yukarısındaki tepeye doğru uçmuş.

Kaynatası, gelinin kuş olup uçtuğu yöne doğru gitmiş. Ondan af dileyip helallik almak için günlerce aramış. Fakat bir türlü onu bulamamış. Gelip tepenin yamacında oturup kalmış.

Birkaç gün sonra, komşuları oraya gitmiş, bu yaşlı adamı alıp evine getirmişler. Eve gelmiş ama hasta olup yataklara düşmüş. Oğlu geldiğinde, onun emaneti olan gelininin yokluğunu nasıl anlatacağım diye kara kara düşünmüş.

Aradan aylar geçmiş. Askerliğini bitiren Hüseyin Çavuş, evine dönmüş. Olup bitenleri babasından ve anasından dinledikten sonra, eşinin kuş olup uçtuğu tepeye doğru koşmuş.

Hüseyin Çavuş, günlerce o tepede genç karısını beklemiş ve "Allah'ım bu hasretliği bitir. Beni de bir kuş et, uçur." diye dua etmiş. Orada dileği kabul olmuş ve o da kuş olup uçmuş. Günlerce oturduğu yerde de bir ağaç çıkmış. O günden sonra o ağaç çevrede *Hüseyin Çavuş'un Ağacı*, o tepe de *Kuş Tepesi* olarak anıla gelmiş.

Efsanedeki Motifler

1. Gelinin, büyük bir nimet olduğuna inanılan ekmeğe duyduğu saygı.
2. Gelinin, kaynatasının ağır uyarısından sonra kuş olup uçması.
3. Askerden gelen Hüseyin Çavuş'un, kuş olma dileğinin Allah tarafından kabul edilmesi.
4. Hüseyin Çavuş'un günlerce karısını beklediği tepede bir ağacın çıkması.

(Kaynak Kişi: Aynur Saygılı (1949, Posof, Emekli Öğretmen) Derleme Tarihi: 29 Ağustos 2013, Kimden Öğrendiği: Annesi Safiye Saygılı (1907-2000).)

